

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys ska göras vid beslut som får långsiktiga effekter för barn och vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär. Barnkonsekvensanalysen är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och visa på barnets bästa. I en barnkonsekvensanalys ska barnets rättigheter och barnets röst presenteras, problematiseras och tas ställning till. Principen om barnets bästa ska väga tungt, men det kan finnas situationer då andra intressen väger tyngre och därmed får företräde. När ett enskilt barns bästa eller en grupp barns bästa måste ge vika för andra intressen bör beslutsfattaren redogöra för kompensatoriska insatser.

Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan beslutsfattare arbeta systematiskt och säkerställa att barnperspektivet finns med i besluten.

Inledning och bakgrund

Beskriv kort vad som föranlett beslutet om barnkonsekvensanalys

Vid gymnasie- och näringslivsnämndens sammanträde den 10 december 2020 gavs utbildningschefen i uppdrag att tillsätta en utredning av efterfrågan och kapacitet avseende programutbud på Åva gymnasium. Utredningens resultat och förslag till förändrat programutbud redovisades vid nämndens sammanträde i april 2021. Vid sammanträdet i april gav nämnden utbildningschefen i uppdrag att fördjupat utreda olika konsekvenser för elever, personal och arbetsmiljö om utbudet förändrats på det sätt som utredningen föreslår.

Sammanfattningsvis föreslår utredningen att följande förändringar genomförs i programutbudet på Åva gymnasium från och med läsåret 2022/23:

- 1. En utökning av teknikprogrammet med en klass motsvarande 32 elever.**
2. Att barn- och fritidsprogrammet fasas ut och inte längre erbjuds på Åva gymnasium.
3. Att naturvetenskapsprogrammet med den särskilda varianten musik upphör och att det istället görs möjligt för elever på samhällsvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet samt naturvetenskapsprogrammet att inom det individuella valet kunna välja musik.

Dessa tre förslag kommer alla att prövas utifrån en barnkonsekvensanalys för respektive förslag. Denna barnkonsekvensanalys avser det första förslaget:

En utökning av teknikprogrammet med en klass motsvarande 32 elever.

För att kunna utöka teknikprogrammet gör rektor bedömningen att det också behövs en breddning av profilutbudet inom teknik. Enligt förslaget om breddning av profiler kommer de nya profilerna att fokusera på *Design och digital formgivning* samt *Arkitektur och miljö*. Se bild nedan.

Profil: Design och digital formgivning	
	Bild och form 1a2(50p)
	Cad 2(50p)
	Digitalt skapande
	Alternativkurser: Matte 4 eller Designmodeller
	Alternativkurser: Fysik 2 eller Form, ljus och interiör(Teknik specialisering.)
Profil: Arkitektur och miljö "Programfördjupning"	
	Hållbart samhällsbyggande
	Arkitektur-hus
	Alternativkurser: Matte 4 eller Designmodeller
	Alternativkurser: Fysik 2 eller Form, ljus och interiör(Teknik - specialisering.)

Både förslag om utökning och rektors förslag om breddning av profiler ingår alltså inom ramen för barnkonsekvensanalysen.

Uppdragsgivare

Ange vem eller vilka som beslutat om att barnkonsekvensanalysen ska göras.

Lillemor Larsson, gymnasiechef/rektor Åva gymnasium

Syfte och aktuell frågeställning

Beskriv vad syftet och frågeställningen är med den aktuella barnkonsekvensanalysen.

Barnrättighetsutredningen visar på kravet att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen samt personlig integritet (Barnrättighetsutredningen). Barnrättsperspektivet ska beakta och förhålla sig till artikel 2,3,6 och 12 i barnkonventionen som tillsammans utgör de grundläggande principerna.

Denna barnkonsekvensanalys kompletterar den utredning som gjorts avseende efterfrågan och kapacitet av programutbud på Åva gymnasium. Barnkonsekvensanalysen syftar till att lyfta fram barnrättsperspektivet i de olika förslag som utredningen ger. Denna barnkonsekvensanalys utgörs av följande frågeställning:

Hur förhåller sig förslag nummer 3 till barnkonventionens grundläggande principer?

Styrdokument

Ange vilka rättigheter i barnkonventionen som är aktuella. Vad säger dessa?

Ange vilken lagstiftning som är aktuell. Vad säger denna?

De fyra grundläggande principerna från barnkonventionen:

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Aktuell forskning

Redogör för aktuell forskning inom det område som frågan berör.

I Skolverkets senaste övergripande rapport om gymnasieutbildningar (från 2021 och nationell statistik) anges att 19 procent av eleverna på teknikprogrammet är kvinnor. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 16 procent. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 34 procent, att läsa inriktningen design och produktutveckling medan männen på programmet i störst utsträckning, 42 procent, läser inriktningen informations- och medieteknik.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2017 var det 82 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 77 procent av männen. Av de kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2020 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng, oavsett startår, hade 94 procent erhållit en examen. Av männen var det 90 procent som erhållit examen. Övriga har studiebevis om minst 2 500 poäng.

Mindre studie gällande kvinnliga elevers val av teknikprogrammet.

I en mindre studie (Moshi, 2017) har man tittat på de bakomliggande faktorerna som bidrar till eller avgör att få kvinnliga elever väljer teknikprogrammet. Öppet hus och föräldrarnas åsikter har till exempel varit betydande för valet av teknikprogrammet. Faktorer som gjort att kvinnor valt bort teknikprogrammet har till exempel handlat om ett bristande teknikintresse och innehållsmässiga faktorer i högstadiets teknikundervisning.

Studien påvisar även ett troligt samband mellan lågt självförtroende inom teknik och de kvinnliga elevernas gymnasieval. Kvinnorna tycks sakna tillit till sin egen förmåga inom teknik och anser att de saknar kunskap om vad teknik är. Av studien framkommer möjliga

metoder för att utöka antalet kvinnliga elever på teknikprogrammet. Till exempel blir det viktigt att se över hur man anordnar öppet hus och att det också krävs en förändring av den <i>kulturella koden</i> för teknikprogrammet genom att betona kvinnliga förebilder inom teknik. Studien lyfter också fram att en annan möjlig väg till att minska segregerade gymnasieval till teknikprogrammet kan vara att skapa nya inriktningar som passar kvinnliga elever på teknikprogrammet.
Ansvarig för kartläggning och analys Ange vilka personer som deltar i arbetet. Ange namn och befattning.
Lillemor Larsson, gymnasiechef/rektor, Åva gymnasium Johanna Kjellén, utvecklingsledare, avdelningen för skolutveckling och -stöd
Barn som berörs Ange vilket eller vilka barn som berörs direkt eller indirekt av åtgärden samt på vilket sätt de berörs och hur de har identifierats.
Elever som berörs direkt av förslaget är de elever som går på teknikprogrammet på Åva idag. Det är även de elever som ännu inte påbörjat sina gymnasiestudier men som står inför ett eventuellt val att välja Teknikprogrammet på Åva.
Metod Vilken hänsyn har tagits till barns synpunkter och på vilket sätt har synpunkterna inhämtats? Vilken information har barnen fått för att kunna yttra sig i frågan?
Utvecklingsledare från kommunen har ansvarat för att genomföra en fokusgruppsintervju för att inhämta elevernas synpunkter. Skolan valde slumpmässigt ut två elever från teknikprogrammet, årskurs 2. Eleverna valdes ut från årskurs 2 eftersom dessa elever både har tid kvar på Åva gymnasium men också har gjort aktiva val inom programvalet. Eleverna fick i sin tur bjuda in två klasskompisar till fokusgruppen. Sammanlagt deltog sex elever i fokusgruppen. Mötet hölls i digitalt format och de berörda eleverna fick först en genomgång om syftet med barnkonsekvensanalysen och de fick även information om att deras bidrag skulle aidentifieras. Därefter fick de ta del av det nya förslaget.
Aktuella synpunkter och erfarenheter Vad säger barnen? Vad säger verksamheterna? Vad säger vårdnadshavare?
Till stor del handlade samtalet om de två nya profiler som förslaget också skulle innebära. Följande synpunkter fördes fram genom fokusgruppen: Positiva aspekter av de nya profilerna:

- Fokusgruppen ser det som positivt att kunna fördjupa sig inom ett visst område av teknik. Profileringen innebär en form av specialisering.
- Bra att fysik 2 och Matematik 4 kan vara valbart för dem som önskar välja bort dessa till förmån för andra ämnen (kan vara problematiskt för att man inte får behörighet, men det är trots allt ett val menar deltagare i gruppen)
- Bra om fördjupningen/profileringen kan komma lite tidigare. Några upplever att de i dagsläget fått vänta till årskurs tre för att få ta del av det som verkligen intresserar - tex arkitektur.
- Fokusgruppen tror att innehållet kan locka fler tjejer men att det då måste framgå redan i årskurs 9 att teknikprogrammet med produktutveckling som inriktning innehåller hög grad av design, arkitektur, hållbarhet och miljö. Ordet *produktutveckling* upplevs för många som svårt att förstå vad det konkret innebär och att det vid första anblick inte känns så lockande.

Eventuella problem med förslaget

- Om flera i klassen väljer en viss profil kan det innebära ett grupptryck där man väljer profil efter vad klasskompisarna väljer och inte vad man själv vill gå.
- Fokusgruppen ställer sig frågan om det finns en risk för att en profil får för få sökande och att av det skälet ställs in.
- Valet mellan de två profilerna kan för vissa bli ett svårt val och deltagare ser att det skulle kunna innebära en viss stress.

Ytterligare funderingar/förslag/önskemål

- Fokusgruppen undrar varför kan man inte välja helt fritt bland de kurser som föreslås? Dvs att det inte finns profiler utan att man kan välja bland alla de kurser som föreslås inom de båda nya profilerna. Samtidigt som man betonar vinsten i att fördjupa sig inom ett "paket"/inriktning.
- Man undrar om det kan finnas en tredje profil, tex "skräddarsy din egen profil" där valet av kurser är fritt.
- Fokusgruppen tror att kursen Cad2 kan vara en kurs som lockar många. De menar att det kanske hade varit bättre om den ingick i båda profilerna för att få en mer jämvikt.
- Många uttrycker att det kan vara svårt att få en bild av vad kurserna egentligen innebär. Till exempel upplevs "konstruktionskursen" som missvisande. Elever kan få en bild av att kursen innebär praktiska moment och mycket konkret konstruktion men det visade sig att det främst handlade om teoretiska aspekter av konstruktion.

Samma farhåga lyfts i relation till den nya kursen "Form, ljus och interiör". Man kan lätt tro att det rör sig om inredning ("hur man kan designa ett vardagsrum utifrån olika ljuskällor") men att det i själva verket kanske handlar om något annat ("mer ljusvågor osv"). Därför föreslår fokusgruppen att det finns en tydlig information om vad kursen innebär och att det till exempel (som vid öppet hus) kan finnas möjlighet att prata med elever som gått kursen för att få en bild av vad det handlar om. Kanske kan man till och med få prova på under en period? undrar fokusgruppen.

- Det uttrycks att man till exempel uppskattar kursnamnet arkitektur-hus eftersom det ger en tydligare bild om vad kursen innebär.

- Fokusgruppen undrar vad som kommer hända med de kurser som de läser nu. Det föreslås att produktutveckling skulle kunna vara en tredje profil för att inte tappa möjligheten att läsa de kurser som man nu läser.
- Ett förslag är att ändra hela namnet på det programval som görs i årskurs 9. Dvs att det framgår av namnet att man kommer läsa Teknik - arkitektur- design och produktutveckling. Fokusgruppen tror att det skulle locka fler tjejer och att de nya profilerna också kan locka fler tjejer till programmet.

Positiva effekter av beslutet

Effekterna kan exempelvis handla om sådant som rör förutsättningar för barns och elevers utveckling mot målen. Det kan också handla om sådant som rör ekonomi, organisation, personal, vårdnadshavare, arbetsmiljö, utvecklings- och kvalitetsarbete.

Att teknikprogrammet ökar med 32 platser kan innebära följande positiva aspekter för eleverna:

- Fler elever kan innebära fler möjliga kontaktytor och sociala relationer
- En utökning innebär generellt en positiv stämning och en känsla av att man satsar på det programmet - positivt för såväl lärare som elever som går på teknikprogrammet.
- Fler teknikintresserade elever i årskurs 9 får möjlighet att läsa teknikprogrammet på Åva gymnasium.
- Genom att elevantalet ökar kan det innebära att vissa kurser och lektioner kan förläggas i andra delar av skolbyggnaden. Det kan innebära högre grad av spontana möten mellan teknikprogrammets elever och övriga elever.

Att förändringen också skulle innebära en förändring i två nya profiler för teknikprogrammet kan innebära följande positiva aspekter:

- Fler tjejer kan få intresse för teknikprogrammet tack vare större fokus på bild och form samt hållbarhet och miljö. Detta innebär i förlängningen en mer heterogen elevsammansättning.
- Eleverna får möjlighet att djupdyka inom ett viss område.

Se även synpunkter från eleverna för ytterligare positiva aspekter med förslaget.

Negativa effekter av beslutet

Effekterna kan exempelvis handla om sådant som rör förutsättningar för barns och elevers utveckling mot målen. Det kan också handla om sådant som rör ekonomi, organisation, personal, vårdnadshavare, arbetsmiljö, utvecklings- och kvalitetsarbete.

Att teknikprogrammet ökar med 32 platser kan innebära följande negativa aspekter:

- Även kurser inom teknikämnet kan komma att förläggas i andra delar av skolbyggnaden. Det kan upplevas som negativt för eleverna med de förflyttningar som det innebär.

Att förändringen också skulle innebära en förändring i två nya profiler för teknikprogrammet kan innebära följande negativa aspekter:

- Se synpunkter från eleverna för negativa aspekter med förslaget.

Intressekonflikter

Finns särskilda problem eller intressekonflikter gällande införandet av förslaget? Ställs olika grupperns behov mot varandra?

Det har inte identifierats några intressekonflikter med förslaget.

Kompensatoriska insatser

Ange vilka kompensatoriska insatser som planeras för att möta de negativa effekter som framkommit i kartläggningen. Insatserna ska eliminera, reducera och/eller hålla konsekvenserna under kontroll eller om det inte är möjligt, minska konsekvenserna för barnen.

- Skolan bör ha i åtanke hur profileringar, inriktningar och kurser presenteras i informationsmaterial så att eleverna får en tydlig bild av vad kurserna innehåller.
- Skolan ser till att eleverna i årskurs ett får den information och studievägledning som behövs för att kunna fatta väl avvägda beslut gällande profilering.
- För att kompensera för att undervisningen bedrivs i fler lokaler kommer skolan säkerställa att det finns tillräckligt med tid för förflyttning mellan salar.

Prövning av barnets bästa

Här görs en helhetsbedömning där det bör framgå:

- På vilket sätt förslaget påverkar barnen, på kort och lång sikt.
- Om barns rättigheter tillgodoses enligt barnkonventionens artiklar 2, 3, 6 och 12
- Om förslaget innebär att man agerar utifrån barnens bästa
- Om det rekommenderas kompensatoriska insatser.

Slutsatsen i denna barnkonsekvensanalys är att fördelarna med förslaget överväger de identifierade negativa effekterna för de barn som berörs. Ansvariga för barnkonsekvensanalysen gör bedömningen att förslaget tillgodoser barnkonventionens artiklar 2, 3, 6 och 12.

Om ett beslut avseende förändrat programutbud för Åva gymnasium fattas vid gymnasie- och näringslivsnämndens sammanträde i september 2021 rekommenderas dock de insatser som anges under rubriken "Kompensatoriska insatser".